

Vägledning

NY UPPLAGA
2006

TILL UTBILDNING OCH ARBETSLIV

I FINLAND

Verksamhetsmiljön

FÖR VÄGLEDNING I SIFFROR

Befolkningen och dess åldersstruktur:

Finlands folkmängd – förutses växa fram till år 2020.

Åldersstrukturen – förändras betydligt.

Antalet elever i grundskoleåldern – minskar med nästan

10 % under åren 2000-2010, varefter minskningen utjämnas.

De unga årsklasserna – växer fram till år 2010, varefter

de gradvis börjar minska.

Åldersklasserna över 55 år – befolkningen växer.

Befolkningens utbildningsnivå:

Finländarna – högre utbildade än någonsin.

Utbildningsnivån – har stigit under trettio år med över 30 %.

Åldersklassen 25-34 år: 85 % har avlagt examen efter grundskolestadiet. Andelen av befolkningen i arbetsför ålder som deltar i vuxenutbildning – över 50 %.

Arbetsmarknaden:

Vändpunkt: År 2004 var antalet personer som lämnade arbetslivet för första gången större än antalet som inträdde i arbetslivet.

Sysselsatta – i genomsnitt 46 % av befolkningen.

Sysselsatta kvinnor – 48 %.

Sysselsättningsgraden – i genomsnitt 68 %.

Arbetslöshetsgraden – ca 8,4 %.

Arbetslösa arbetssökande – över hälften är svårssysselsatta personer.

Långtidsarbetslösheten – gäller främst äldre personer.

Källor: undervisningsministeriet www.minedu.fi och arbetsministeriet www.mol.fi

Tilläggsuppgifter:

- UNDERVISNINGSMINISTERIET – UTBILDNING – UTBILDNINGSTATISTIK

http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/koulutusjaerjestelmae/koulutuksen_tilastoja/?lang=sv

- ARBETSMINISTERIET – PUBLIKATIONER

http://www.mol.fi/mol/se/06_arbetsministeriet/06_publicationer/index.jsp

- ARBETSMINISTERIET - KATSAUS AMMATILLISEN KEHITTÄMISEN PALVELUIHIN 2005 (PDF)

http://www.mol.fi/mol/se/99_pdf/se/06_arbetsministeriet/06_publicationer/07_publication/amke2005svenska.pdf

- STATISTIKCENTRALEN – FINLAND I SIFFROR – UTBILDNING

http://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_koulutus_sv.html

- STATISTIKCENTRALEN – FINLAND I SIFFROR – ARBETSLIV

http://www.tilastokeskus.fi/tup/suoluk/suoluk_tyoelama_sv.html

Innehåll

Verksamhetsmiljön för vägledningen i siffror 2

Till läsaren 4

Verksamhetsmiljön för vägledningen 5

UTBILDNINGSSYSTEMET I FINLAND

Utbildningssystemet 6

Arbetsförvaltningen 13

Vägledarutbildningen 14

VÄGLEDNINGSTJÄNSTER

Vägledningstjänster 16

Läroanstalternas vägledningstjänster 18

Arbetskraftsbyråernas vägledningstjänster 22

Elektroniska tjänster som stöder vid val av utbildning och yrke 24

Tjänster som stöder väglednings- och rådgivningsarbetet 26

LIVSLÅNG VÄGLEDNING: SAMARBETE OCH UTMANINGAR

Samarbete på vägledningsområdet 27

Aktuella utmaningar för vägledningen 28

Finland i siffror 30

Till läsaren

Bästa läsare!

I denna broschyr presenteras de väglednings- och rådgivningstjänster som det finländska samhället erbjuder i anknytning till utbildning, yrkesval och karriärplanering. Dessutom presenteras verksamhetsmiljön för vägledningen och samarbetet mellan de olika aktörerna, som gäller den livslånga vägledningen. Broschyren innehåller också en översikt över vägledningens aktuella utmaningar.

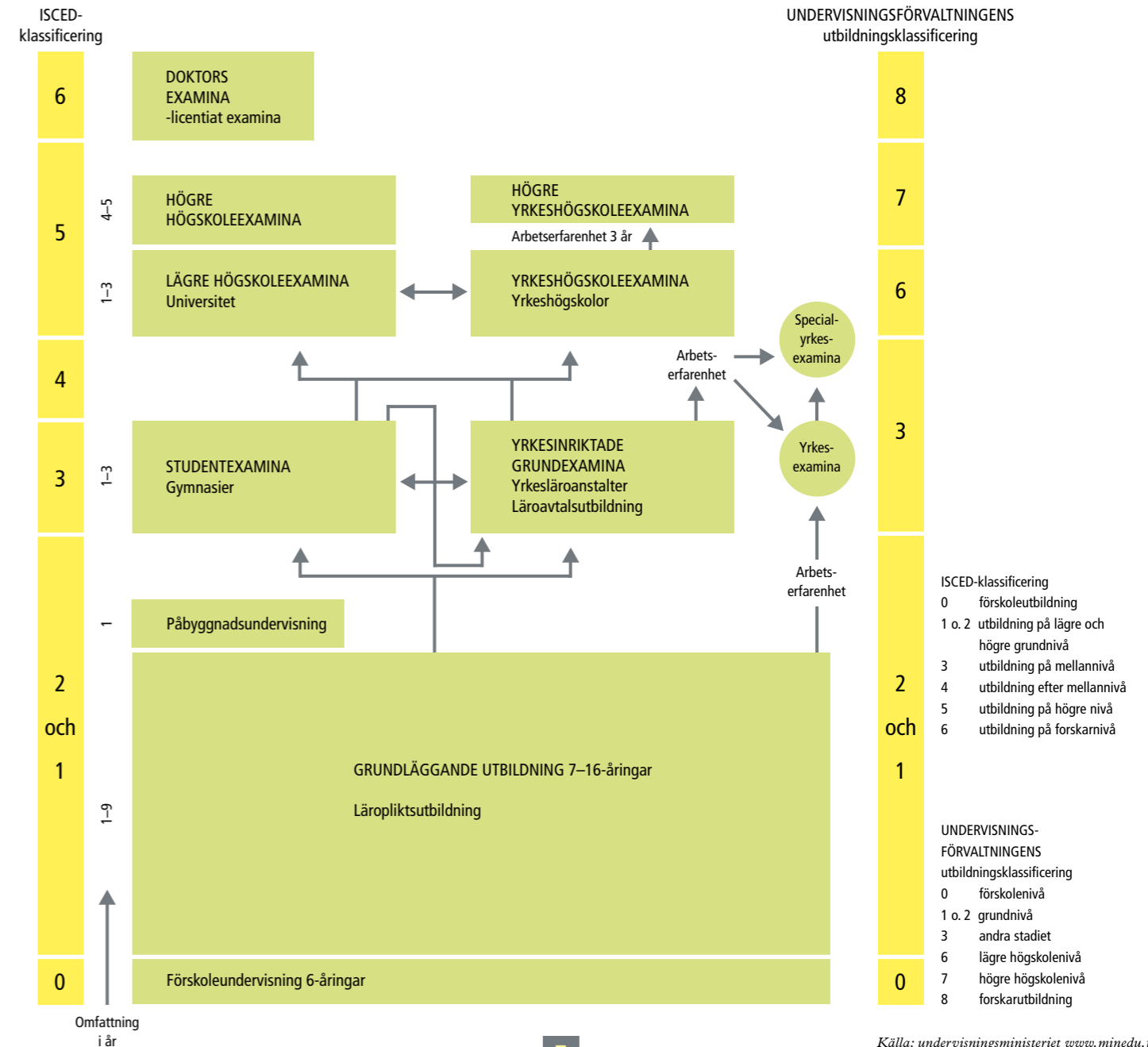
I Finland finns det två etablerade servicesystem för vägledning, som kompletterar varandra beträffande funktion och mål: läroanstalternas vägledningsverksamhet och arbetsförvaltningens tjänster för yrkesvägledning. Dessa består av yrkesväglednings- och karriärplaneringstjänster samt utbildnings- och yrkesinformationstjänster.

All vägledningsverksamhet har som mål att bistå och stöda den enskilda i frågor kring utbildning och karriär-

planering enligt principerna för livslångt lärande. I Finland har alla möjlighet att få vägledning oberoende av om man studerar, arbetar, är arbetslös eller står utanför arbetsmarknaden.

Ansvar för vägledningsverksamheten ligger huvudsakligen på den offentliga sektorn: undervisnings- och arbetsförvaltningen samt för läroanstalternas del, även på utbildningsanordnarna, oftast kommunerna. Arbetsfördelningen mellan dessa två vägledningssystem är rätt tydlig. Läroanstalterna har huvudansvaret för vägledningen av studerande. Arbetskraftsbyråernas yrkesvals- och karriärplaneringstjänster samt utbildnings- och yrkesinformationstjänster är avsedda i första hand för kunder som står utanför utbildningssystemet. Arbetskraftsbyråernas alla väglednings- och rådgivningstjänster står också till de studerandes förfogande.

UTBILDNINGSSYSTEMET I FINLAND

Utbildningssystemet

DEN FINLÄNSKA UTBILDNINGSPOLITIKENS centrala mål är att trygga en hög utbildningsnivå för hela befolkningen, öka medborgarnas välstånd samt säkerställa att kompetensen utvecklas på ett sätt som ändringarna i verksamhetsmiljön förutsätter.

Alla finländska medborgare har rätt till grundläggande utbildning. För alla som har gått ut grundskolan garanteras en studieplats på andra stadiet. De unga som avlagt examen för gymnasie- och grundläggande yrkesutbildning erbjuds möjlighet att bedriva yrkesinriktad eller vetenskapligt inriktad utbildning vid yrkeshögskolor eller universitet. Undervisning ges på finska och svenska, men också på teckenspråk, samiska och romani.

I utvecklandet av utbildningen på 2000-talet har betydelsen av de studerandes välbefinnande samt stödet under studietiden betonats. I läroanstalter på grund- och andra stadiet fungerar en täckande elevvårdsverksamhet i form av samarbete mellan skolväsendet och social- och hälsovårdsväsendet. På grund- och andra stadiet får de studerande stöd och hjälp i inlärnings- och studiesvårigheter till exempel med stödundervisning. Specialundervisning står till buds i den grundläggande utbildningen och i den grundläggande yrkesutbildningen. Alla skolor har en handlingsmodell för problem-, olycksfalls- och krissituationer.

Förskoleundervisning

Alla barn är berättigade till förskoleundervisning ett år innan läroplikten börjar. Undervisning ordnas antingen i daghemmen eller i anslutning till grundskolorna. Syftet är att förbättra barnens inlärningsförutsättningar så att uppväxt- och inlärningsmiljön stöder barnens självständiga handlande. Deltagandet i förskoleundervisningen är frivilligt. Målsättningen är att förskole- och den grundläggande undervisningen bildar en sammanhängande och konsekvent helhet.

Grundläggande utbildning

Läroplikten börjar det året då barnet fyller sju år. Grundskolan är en enhetlig nioårig skola. Syftet med undervisningen är att ge eleverna möjligheter till en mångsidig tillväxt, inläring och utveckling av en sund självkänsla, att bli fullvärdiga medlemmar i samhället och ge dem kunskaper och färdigheter som behövs i livet. Undervisningen skall också främja jämlikhet i samhället och stärka elevernas förutsättningar för livslångt lärande.

I den grundläggande utbildningen finns också elever som på olika sätt är i behov av särskilt stöd. Elevernas individuella behov bestämmer kvaliteten och omfattningen av det stöd och den handledning som erbjuds. Pedagogiska stödformer i den grundläggande utbildningen är stödundervisning och specialundervisning. Utom differentiering och individualisering av undervisning har eleven också rätt till andra former av stöd

som deltagande i undervisningen förutsätter, såsom tolk- och assistenttjänster samt specialhjälpmedel.

Invandrarnas integration stöds genom att det ordnas utbildning som förbereder för den grundläggande utbildningen. Om en elev med invandrarbakgrund inte har tillräckliga kunskaper i finska/svenska för att kunna studera i en grupp i den grundläggande utbildningen, stöds hans/hennes inläring i en grupp som förbereder invandrare för den grundläggande utbildningen. Syftet med den förberedande utbildningen är att främja elevens balanserade utveckling och integration i det finländska samhället samt att ge nödvändiga färdigheter för övergång till den grundläggande utbildningen.

Efter grundskolan fortsätter de flesta eleverna i utbildning på andra stadiet; över hälften av årskursen fortsätter sina studier i gymnasiet och nästan 40 % fortsätter vid yrkesläroanstalter.

Förmiddags- och eftermiddagsverksamhet

Förmiddags- och eftermiddagsverksamheten är avsedd för elever i årsklass 1 och 2 samt för alla årsklassers specialelever. Verksamheten styrs av riksomfattande grunder som Utbildningsstyrelsen fastslagit. I dem betonas betydelsen av lek, skapande verksamhet och positiva upplevelser för skoleleverna.

Övergången från den grundläggande utbildningen till andra stadiet

Enligt lagen om grundläggande utbildning kan påbyggnadsundervisning ordnas under ett läsår för de unga som slutfört lärokursen i den grundläggande utbildningen. För påbyggnadsundervisningen har ingen riksomfattande timfördelning eller lärokurs fastslagits. Undervisning och handledning under minst 1100 timmar skall dock erbjudas. De elever som efter grundskolan inte fått en studieplats för fortsatta studier kan studera i frivillig påbyggnadsundervisning. Syftet med

undervisningen och handledningen är att de ungas karriärval klarnar och att möjligheterna till fortsatta studier förbättras. Påbyggnadsundervisning kan ordnas i anslutning till den övriga grundläggande undervisningen, i separata grupper för påbyggnadsundervisning och vid andra läroanstalter samt som handledda studier i arbetslivet, i verkstäder eller inom organisationers verksamhet. Utbildningsanordnaren och arbetslivets representant kommer överens om målsättningen för och innehållet i studierna på arbetsplatserna.

I samarbete med den studerande planerar man och kommer överens om studierna enligt studieprogrammet i den egna skolan, i andra läroanstalter, i arbetslivet och på andra platser. Dessutom kommer man överens om timantalet för läroämnen och övriga studier och fastslår den studerandes personliga studiemål, ordnandet av individuell handledning och övriga stödåtgärder som eventuellt behövs samt en utvärdering av studerandens egen verksamhet och studieprocess.

Utbildningsförsök som vägleder och förbereder för yrkesutbildning startades år 2006. Målet är att utveckla individuella studievägar och nya verksamhetssätt med vilka man söker sig till yrkesutbildning. Verksamhetsprinciperna går ut på att sporra och uppmuntra och praktiskt stöda de unga, både i studierna och de olika delområdena av livskompetens. I utbildningen ingår bl.a. att höja grundskolevitsorden, förbättra vardagslivets färdigheter, avlägga yrkesutbildningens gemensamma ämnen, utföra arbetspraktik, konkretisera hur de fortsatta studierna bedrivs samt att skapa klarhet i yrkesvalet. Målet är också att effektivisera samarbetet mellan olika aktörer och informationsförmedlingen i syfte att förebygga utslagning av unga.

Unga i behov av särskilt stöd har möjlighet att delta i förberedande utbildning i rehabiliteringssyfte för grundläggande yrkesutbildning. Målet är att den studerande skaffar sig sådana färdigheter med vilka han/hon kan delta i grundläggande yrkesutbildning eller omskola sig till ett nytt yrke.

Gymnasi utbildning

Gymnasiet är en allmänbildande skola som leder till studentexamen, förbereder för fortsatta studier samt fortsätter den fostrande uppgiften som påbörjats i grundskolan. I gymnasiet är studietakten inte bunden till årsklasser, utan den studerande kan själv uppgöra en personlig studieplan inom ramen för läroanstaltens kursutbud och studietid. Den som har blivit godkänd i studentexamen får en allmän behörighet för fortsatta studier vid samtliga eftergymnasiala läroanstalter.

Gymnasiets lärokurs omfattar minst 75 kurser, som alla består av 38 lektioner. Antalet obligatoriska kurser som avläggs är 45-49. Till gymnasiestudierna hör utom läroämnena som är gemensamma för alla också valfria fördjupade och tilläpade kurser vars utbud kan variera i olika läroanstalter. Studerande kan välja kurser också från andra gymnasier eller yrkesläroanstalter och inkludera dem i sina gymnasiestudier. I genomsnitt fullgörs gymnasiets lärokurs på tre år.

Något färre än hälften av alla studenter fortsätter efter gymnasiet att studera vid universitet, vetenskaps- och konsthögskolor och yrkeshögskolor. Resten övergår till andra fortsatta studier eller till arbetslivet.

Yrkesutbildning

Målet för den grundläggande yrkesutbildningen är att fortsätta den grundläggande utbildningens fostrande uppgift, samt att ge den yrkesfärdighet som arbetslivet kräver och att ge de färdigheter som fortsatta studier förutsätter. Vid yrkesläroanstalterna ordnas undervisning inom praktiskt taget alla näringslivsområden.

De treåriga grundexamina som avläggs vid yrkesläroanstalterna ger behörighet för fortsatta studier vid yrkeshögskolorna och universiteten. Studeranden har också rätt att delta i

studentexamen på särskilt definierade villkor. Tidigare studier eller arbetserfarenhet kan räknas tillgodo som en del av studierna.

Yrkesutbildningen består av moduler, är brett upplagd och mångsidig samt innehåller ett stort antal individuella valmöjligheter. Utbildningen planeras och genomförs i nära samarbete med näringslivet. I alla läroplaner ingår minst en halvårig period för inläring i arbetet antingen i företag eller i serviceorganisationer. Under denna period förvärvar eleverna en del av sin yrkeskompetens i en riktig arbetsmiljö. Yrkeskompetensen bedöms med yrkesprov i samband med inläringen i arbetet.

Företagsamhet, ansvar för miljön och jordklotets livsduglighet, internationalisering samt utnyttjande av teknologi och informationsteknik utgör centrala principer i all utbildning. Utbildningens uppgift är att vid sidan av yrkesutbildning också stöda ungdomarnas personlighetsutveckling på ett mångsidigt sätt samt att öka deras möjligheter att utvecklas till balanserade individer och medborgare.

Den yrkesinriktade utbildningen av personer i behov av särskilt stöd genomförs enligt jämställdhetsprincipen i första hand vid vanliga yrkesläroanstalter och i samma grupper med andra studerande eller i speciella grupper eller i båda. Specialyrkesläroanstalterna sköter i första hand utbildningen av gravt handikappade samt den förberedande och rehabiliterande undervisningen och vägledningen. Dessutom ger de sakkunnig-hjälp till andra läroanstalter. Specialyrkesutbildning ordnas också i form av läroavtalsutbildning.

Läroavtalsutbildning

Både unga och vuxna kan skaffa sig yrkeskunnsighet genom läroavtalsutbildning. Med läroavtalsutbildning avses sådana yrkesstudier som bedrivs på arbetsplatsen i samband med prak-

Ungdoms-
informations-
centret erbjuder
unga i åldern 13-
25 år information,
rådgivning och
vägledning.

tiska arbetsuppgifter kompletterade med teoretiska studier. Läroavtalsutbildning anordnas i grundläggande yrkesutbildning, utbildning som förbereder för fristående examina och i yrkesinriktad påbyggnadsutbildning.

Ansökning till studier på andra stadiet och högre utbildning

Ansökning till utbildning på andra stadiet, bl.a. gymnasier, yrkesläroanstalter och folkhögskolor, samt yrkeshögskolor som räknas till högre utbildning, sker huvudsakligen med riksomfattande gemensam elevantagning. Största delen av de studerande väljs till läroanstalterna på basis av betyg och vitsord, men också arbetserfarenhet och individuella faktorer kan beaktas vid antagningen. Det är möjligt att ordna olika slags urvalsprov och lämplighetstest för de sökande.

Till högskolorna söker man sig efter utbildning på andra stadiet. Allmän högskolebehörighet får man genom avlagd studentexamen, minst treårig yrkesinriktad grundexamen eller studier utomlands som motsvarar dessa. Universiteten väljer själva sina studerande och det förekommer ingen gemensam riksomfattande elevantagning.

Vuxenutbildningssystemet

Det finländska vuxenutbildningssystemet kan indelas i två huvudområden:

- fritt bildningsarbete och allmänbildande vuxenutbildning samt
- yrkesinriktad vuxenutbildning

Fritt bildningsarbete och allmänbildande vuxenutbildning

I undervisningen inom det fria bildningsarbetet ställer den studerande själv upp sina utbildningsmål. Utbildningen ord-

nas av folkhögskolor, medborgarinstitut, studiecentraler, sommaruniversitet och idrottsutbildningscenter. Studeranden kan utnyttja det stora utbudet antingen för yrkesinriktad bildning eller mera intressebetonat.

Det är möjligt att testa sina språkkunskaper i allmänna språkexamina.

Vuxna kan delta i gymnasieutbildning som är planerad speciellt för deras behov. Vuxna kan avlägga antingen hela studentexamen, varvid vissa ämnen är för dem frivilliga, eller så kan de valfritt avlägga självständiga ämneshelheter i form av fria studier.

Yrkesinriktad vuxenutbildning

Yrkesinriktad vuxenutbildning är i första hand avsedd för vuxna som deltar eller har deltagit i arbetslivet. Den omfattar frivillig utbildning, arbetskraftspolitisk utbildning samt personal- och läroavtalsutbildning.

Vuxna kan studera på alla utbildningsstadier i utbildningar som har planerats och organiserats särskilt för vuxna. En utbildningsform som speciellt lämpar sig för vuxna är utbildning som förbereder för fristående examen, där personen ges möjlighet att påvisa sin kompetens antingen på basis av enbart arbetslivserfarenhet eller efter förberedande utbildning. Vuxna kan också avlägga yrkes- eller specialyrkesexamen (yrkesinriktad påbyggnadsutbildning). Dessa examina på andra stadiet kommer efter den grundläggande utbildningen och de avläggs i form av fristående examina. I läroavtalsutbildning kan man förbereda sig för yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen och specialyrkesexamen. För alla som deltar i förberedande utbildning för fristående examen uppgörs individuella studieprogram som innehåller individuella lärokurser och yrkesprovsplaner.

På högskolenivå har vuxna särskilda studievägar i yrkeshögskolornas grundexamina. Numera kan man avlägga också påbyggnadsexamina i yrkeshögskolorna. Universitetens utbildningsformer för grundexamen riktade speciellt till vuxna är s.k. utbildningar med ändrad (yrkes)inriktning. Dessutom erbjuder yrkeshögskolorna och universiteten specialiseringsstudier för personer som avlagt högskoleexamen. Båda erbjuder också öppen högskoleundervisning.

Fri yrkesinriktad vuxenutbildning innebär att var och en får möjlighet till yrkesinriktad utveckling oberoende av arbetsgivaren. Fri yrkesinriktad vuxenutbildning har planerats med tanke på utbildningsbehoven på lång sikt. Studierna kan finansieras med t.ex. studiestöd för vuxna. Arbetslösa med tillräckligt lång arbetserfarenhet har möjlighet att studera med utbildningsdagpenning som motsvarar utkomstskyddet för arbetslösa.

Personalutbildningen är den till deltagarantalet mest omfattande formen av vuxenutbildning, inom vilken arbetstagare utbildas med hänsyn till företagets behov. Utbildningen är i regel kort och arbetsgivarna står i huvudsak för finansieringen.

Arbetskraftspolitisk vuxenutbildning

I utvecklandet av kompetens är den arbetskraftspolitiska vuxenutbildningen arbetsförvaltningens viktigaste redskap. Dess syfte är att främja och upprätthålla balansen mellan efterfrågan och utbudet på arbetskraft, och att förebygga arbetslöshet och utdragen arbetslöshet samt arbetskraftsbrist. Planeringen av den arbetskraftspolitiska utbildningen sker på regionnivå och den baserar sig på att man i samarbete med företag och olika intressentgrupper kan förutsäga behovet av kompetensen hos arbetskraften. Arbetsförvaltningen anskaffar utbildning bl.a. från vuxenutbildningscentra, högskolor och andra utbildningsproducenter.

Utbildningen är i huvudsak avsedd för arbetslösa personer men utbildningen också för andra grupper, såsom de som står utanför arbetsmarknaden och de som arbetar, kan ordnas i form av arbetskraftspolitisk utbildning. Utbildningen är kostnadsfri för de studerande, som under utbildningstiden kan beviljas utbildningsstöd eller arbetsmarknadsstöd som motsvarar utkomstskyddet för arbetslösa samt ersättning för uppehälle.

Den arbetskraftspolitiska utbildningen består i huvudsak av grundläggande yrkesutbildning, yrkesinriktad omskolning, påbyggnadsutbildning eller kompletterande utbildning. Utbildning ordnas för över tvåhundra yrken. Dessutom kan arbetskraftspolitisk utbildning, under vissa förutsättningar, också räknas som utbildning som siktar till universitets- och yrkeshögskoleexamen.

Den förberedande arbetskraftspolitiska utbildningen hjälper vuxna eller unga som befinner sig i arbetslivets förändrings-skeden att kartlägga sin yrkesinriktning. Den förberedande arbetskraftspolitiska utbildningen kan bestå av vägledande utbildning, invandrarutbildning, språkutbildning eller utbildning som utvecklar grundfärdigheterna i informationsteknik. Inom den vägledande utbildningen kan man välja allmänbildande studier, såsom grundskole- och gymnasiestudier, då avsaknaden av en prestation eller dålig studieframgång i de tidigare studierna utgör ett hinder för att få arbete eller att delta i yrkesutbildning.

I den arbetskraftspolitiska utbildningen är samarbetet mellan arbetsförvaltningen och utbildarna samt arbetsgivarna av största vikt, för att kunden/studeranden skall komma i gång med den behövliga utbildningen och på så sätt bli sysselsatt på arbetsmarknaden. Samarbetsmetoder och arbetsredskap för vägledning av studerande har utvecklats bl.a. i arbetsministeriets projekt Oskarista Osaajaksi (www.mol.fi > Tutkimus ja kehittäminen > Hankkeet ja raportit > AIKOO:n Hyvät käytännöt).

Arbetsförvaltningen

■ På syssel-sättningskurser utvecklas yrkeskunskaperna.

DEN ARBETSPOLITISKA STRATEGIN 2003-2007-2010 som härleddes från regeringsprogrammet ligger till grund för arbetsförvaltningens verksamhet. Den är tvärvetenskaplig till sin natur.

De strategiska riktlinjerna syftar till att:

- den strukturella arbetslösheten sänks
- tillgången till kunnig arbetskraft säkerställs
- arbetsproduktiviteten förbättras på ett kvalitativt hållbart sätt
- förutsättningar skapas för en aktiv arbetsbaserad invandrarpolitik
- företagsamhet och självständig sysselsättning ökas.

Arbetsförvaltningens regionförvaltning utgörs av arbetskrafts- och näringslivscentralerna (TE-centralerna). Arbetskraftsavdelningarna har till uppgift att genomföra den regionala arbetskraftspolitiken.

De lokala arbetskraftsbyråerna i hela Finland erbjuder arbetskraftstjänster för såväl arbetsgivar- som personkunder. Arbetsökningstjänster är arbetsförmedling, rekrytering, utnyttjande av personal, integrationsplanering, EURES-arbetsförmedling och internationell praktik. Tjänster för yrkesmässig utveckling är bl.a. yrkesvägledning och karriärplanering, utbildnings- och yrkesinformationstjänst, yrkesinriktad rehabiliteringsplanering och arbetskraftspolitisk utbildning. För att stödja kundernas sysselsättning används stödåtgärder såsom arbetsökningsträning, lönestöd, arbetspraktik eller arbets- och utbildningsförsök.

I samband med reformen av arbetskraftstjänsterna har tjänsterna profilerats. Utom av arbetskraftsbyråerna betjäns kunderna också av servicecentralerna och jobsökningscentren. Antalet arbetskraftsservicecentraler, som är gemensamma för kommunerna, Folkpensionsanstalten och arbetskraftsbyråerna och som erbjuder tjänster för de svårast sysselsatta, var 38 år 2006. I anslutning till de större arbetskraftsbyråerna har man grundat jobsökningscenter (16 arbetskraftsbyråer), avsedda för kundernas självständiga arbets- och utbildningsökning. Jobsökningscentren utgör en del av arbetskraftsbyråerna, arbetskraftsservicecentralerna arbetar i allmänhet som separata verksamhetspunkter.

Arbetsförvaltningens organisation:

Vägledarutbildningen

I FINLAND ORDNAS finskspråkig studiehandledarutbildning vid Joensuu och Jyväskylä universitet samt i de yrkespedagogiska högskolorna vid Tavastlands och Jyväskylä yrkeshögskolor. Svenskspråkig studiehandledarutbildning ordnas vid Åbo Akademi pedagogiska fakultet i Vasa.

Man kan studera till vägledare i flerformsutbildning som omfattar 60 studiepoäng och som vid universiteten förutsätter högre högskoleexamen och lärarkompetens. Vid de yrkespedagogiska högskolorna är inträdeskraven yrkeslärarkompetens och ett års arbetserfarenhet i yrkesutbildning eller yrkeshögskola.

Utom flerformsutbildning erbjuder Joensuu och Jyväskylä universitet också andra möjligheter att få kompetens som studiehandledare: vid Joensuu universitet är den huvudsakliga utbildningsformen magisterutbildning och kompetensen kan också fås genom att avlägga biämnesstudier i anslutning till vägledning som omfattar 60 studiepoäng; vid Jyväskylä universitet kan kompetensen fås genom studier i magisterprogrammet i vägledning. Tilläggsinformation om vägledarutbildningen fås på ifrågasvarande läroanstalters webbtjänster.

Tavastlands yrkeshögskola ■ Yrkespedagogisk högskola
<http://www.aokk.fi>

Jyväskylä yrkeshögskola ■ Yrkespedagogisk högskola
<http://www.jamk.fi>

Jyväskylä universitet ■ Institutionen för lärarutbildning
<http://ohjausala.jyu.fi/>

Joensuu universitet ■ Pedagogiska fakulteten,
Institutionen för pedagogik och vuxenpedagogik,
Utbildning av elev- och studiehandledare
<http://ohjaus.joensuu.fi/>

Åbo Akademi, Vasa ■ Pedagogiska fakulteten
<http://www.vasa.abo.fi/pf/soktillpf/behorighet/studiehandledare.htm>

Uppgiften som yrkesvalspsykolog inom arbetsförvaltningen förutsätter alltid magisterexamen i vilken ingår (eller avläggs separat) högsta vitsordet i psykologi. För utbildningsrådgivarens, arbetskraftskonsulentens och –vägledarens arbetsuppgifter förutsätts inte någon formell grundläggande utbildning.

Arbetsförvaltningens personal utvecklar sin egen kompetens med hjälp av förvaltningens egen personalutbildning, i större utbildningsprogram som beställts utifrån och genom självständiga studier som får stöd. I kundservicepersonalens grundläggande utbildningsprogram ingår grunderna för det vägledningsbetonade kundarbetet. Senare kan man förbättra sina egna vägledningsfärdigheter genom att delta i fördjupade studiehelheter.

■ EURES-rådgivarna vägleder i frågor om arbete i olika länder.

Grundskolan

(klasserna 1–9)

Handledningspersonal:

- elevhandledare
 - klasslärare
 - ämneslärare
- Metoder:**
- klassbunden handledning
 - studiebesök
 - praktisk arbetslivsorientering
 - individuell handledning
 - smågruppshandledning
 - webbaserad handledning

Gymnasieutbildning

Handledningspersonal:

- studiehandledare
- grupphandledare, övriga lärare

Metoder:

- klassbunden handledning
(1 obligatorisk och 1 fördjupad kurs = 38 timmar)
- studiebesök
- praktisk arbetslivsorientering
- individuell handledning
- smågruppshandledning
- webbaserad handledning

Yrkesläroanstalter

Handledningspersonal:

- studiehandledare
- alla lärare

Metoder:

- särskilda undervisningslektioner (20–40 h)
- integrering i den övriga undervisningen
- individuell handledning
- inlärnin i arbetet

Yrkehögskolor

Handledningspersonal:

- handledare med expertuppgifter

Metoder:

- individuell handledning
- integrering i den övriga undervisningen
- karriär- och rekryteringstjänster
- studierådgivning

Universitet

(vetenskaps- och konsthögskolor)

Handledningspersonal:

- handledare med expertuppgifter

Metoder:

- individuell handledning
- integrering i den övriga undervisningen
- karriär- och rekryteringstjänster
- studierådgivning

Arbetskraftsbyråer

Yrkesval och karriärplanering

Vägledningspersonal:

- yrkesvalspsykologer (psykologutbildning)

Metoder:

- individuell handledning
- gruppshandledning
- psykologiska utvärderingsmetoder
- arbets- och utbildningsförsök

Utbildnings- och yrkesinformationstjänst

Vägledningspersonal:

- utbildningsrådgivare

Metoder:

- individuell utbildningsrådgivning
- grupp-tjänster för information och vägledning
- läserum: tryckta publikationer och videomaterial

Yrkesinriktad rehabilitering

Vägledningspersonal:

- specialarbetskraftskonsulenter - rehabiliteringshandledare (för betjäning av arbets sökande med nedsatt arbetsförmåga)
- yrkesvalspsykologer (för betjäning av alla personkunder)

Metoder:

- individuell rådgivning för arbetsplacering och rehabilitering
- individuell tjänst för yrkesvägledning och karriärplanering
- undersökningar för utredning av hälsotillstånd och lämplighet
- expertkonsultationer
- arbets- och utbildningsförsök

Arbetsförmedling

Vägledningspersonal:

- arbetskraftskonsulenter och -vägledare

Metoder:

- individuell arbetsförmedling
- informera arbetsökningstjänster

TJÄNSTER SOM STÖDER VÄGLEDNINGS- OCH RÅDGIVNINGSGÄRNET:

Kompetenscentrum för
vägledningsbranschen
Centret för internationellt
personutbyte CIMO

Läroanstalternas

VÄGLEDNINGSTJÄNSTER

Grundläggande utbildning

Eleverna har möjlighet att få elevhandledning under hela den grundläggande utbildningen. I de riksomfattande grunderna för läroplanen definieras de uppställda målen för handledning i årsklasserna 1-2, 3-6 och 7-9. En del av handledningen som gäller alla elever genomförs som klassbunden handledning. Varje elev har klasslektioner i elevhandledning minst två årsvekotimmar (en vekotimme = 38 timmar i året). Denna klassbundna handledning genomförs i allmänhet under den grundläggande utbildningens tre sista år. Ämnen som behandlas i handledningen är studieteknik och skolgång, självkännedom, möjligheter till fortsatta studier, yrken och yrkesbranscher samt arbetslivet.

Alla elever får vid behov personlig och smågruppshandledning och -rådgivning. Dessutom får eleverna handledning i användningen av olika verktyg för framtagning av information samt av rådgivnings- och vägledningstjänster som samhället erbjuder. I grundskolans slutskede kan eleverna få praktisk arbetslivsorientering under perioder på en eller två veckor. Sådana perioder kan också utformas så att eleverna ges möjligheter att bekanta sig med någon yrkesutbildning.

Efter grundskolan väljer ungdomarna mellan allmänbildande studier i gymnasiet eller yrkesutbildning. Under de senaste åren har utbildningsmöjligheterna blivit mångsidigare. Årskurslösa gymnasier, flexibelt sammansatta yrkesinriktade

studier och samarbetsförpliktelsen för läroanstalter på andra stadiet har ökat elevernas möjligheter att planera sina studier på andra stadiet mångsidigt.

Studiehandledarna ansvarar i huvudsak för handledningen inom grundskolan. Största delen av studiehandledarna i grundskolorna är till sin grundutbildning lärare som har utbildat sig till studiehandledare genom specialiseringsstudier som omfattar 35 studieveckor (numera 60 studiepoäng). Utom studiehandledarna ger också andra lärare handledning i frågor som har anknytning till studierna. Klassföreståndaren (gruppledaren) fungerar som stödperson för sina elever i frågor som berör skolgången och skolsamfundet.

Studiehandledarens arbetstid fördelas på individuell, smågrupps- och klassbunden handledning. Dessutom omfattar arbetet samarbete med elevernas vårdnadshavare, med lärare och studiehandledare vid andra läroanstalter samt representanter för olika förvaltningsområden och myndigheterna. Samarbete med arbets- och näringslivet och arbetsförvaltningens sakkunniga utgör också en del av studiehandledarens arbete.

Inom grundundervisningen får elever med speciella behov och elever med invandrarbakgrund en mera individuell handledning om den fortsatta utbildningen än andra elever. Vid handledning av dessa elever samarbetar studiehandledaren också med sakkunniga från olika branscher.

Gymnasieutbildning

Drygt hälften av varje årskurs fortsätter sina studier i gymnasiet. En stor del av gymnasiestuderande har ännu inte någon klar yrkesinriktning i sina studier och de är i behov av vägledning kring fortbildning samt karriär- och livsplaner. Under gymnasietiden får de studerande vägledning i gymnasiestudier, ämnesval, studier och utveckling av studieteknik samt framtidsplaner. Gymnasiets läroplan omfattar en obligatorisk kurs och en fördjupad kurs i klassbunden studiehandledning, dvs. allt som allt två gånger 38 timmar under hela gymnasiet, om studeranden väljer den fördjupade kursen i vägledning.

I vägledningen behandlas frågor som berör planering av studieprogrammet, studiemetoder, självkännedom, fortsatta studier, yrken och arbetslivet. De studerande som fortsätter i gymnasiet får orientering i gymnasiets arbetssätt, studieteknik och i studierna enligt studieplanen.

Gymnasiestuderande har möjligheter att välja studiekurser också vid andra läroanstalter. Studiehandledaren måste känna till studieutbudet vid andra läroanstalter och bistå de studerande att göra upp personliga studieplaner som hjälper dem att tillgodogöra sig de möjligheter som andra läroanstalter erbjuder. Vid planeringen av gymnasiestudierna hjälper studiehandledaren de studerande att överväga hur ämnesvalen påverkar studiemöjligheterna efter gymnasiet.

De som har avgångsbetyg från gymnasiet har gott om utbildningsalternativ och möjligheter på arbetsmarknaden. För att utreda dessa får de studerande under studietiden vägledning i karriär- och livsplanering. Genom vägledningen får de studerande en uppfattning om de postgymnasiala utbildningsvägarna och lär sig att använda redskap för anskaffning av information samt bekantar sig med väglednings- och rådgivningstjänster som i synnerhet Arbetskraftsbyråerna erbjuder.

I gymnasiet står framför allt studiehandledaren för studiehandledningen. Studiehandledaren är i regel huvudansvarig för skolans vägledningsverksamhet. Gruppvägledarna följer upp och ger studiehandledning i sin egen studerandegrupp. Därtill har varje enskild lärare i uppgift att handleda sina studerande särskilt när det gäller studieteknik. Studiehandledarna vid gymnasier har i regel lärarutbildning och kompletterande studiehandledarutbildning.

Yrkesutbildning

Vägledningen inom yrkesutbildningen syftar till att ge individuell vägledning och stöda de studerande i studierna, i karriärplaneringen och arbetsplaceringen. De studerande får hjälp med att välja studieinriktning. För att kunna fatta beslut behöver de studerande information om olika studiemöjligheter, men också upplysning om den kompetens de valda studierna ger och de möjligheter de erbjuder för fortsatta studier och placeringen på arbetsmarknaden.

Studievägledningen stärker de studerandes studiemotivation, sporrar dem till att självständigt skaffa sig kunskaper och följa med utvecklingen inom det egna området och aktivt bidra till dess utveckling. Vägledningsverksamheten stöder också de studerande att kontinuerligt utveckla och marknadsföra sin egen kompetens. Vägledningen är också viktig när det gäller att förbättra studiefärdigheter och utreda inlärningssvårigheter. Vägledningsverksamheten beaktar också de studerandes olika inlärningsförutsättningar.

Förberedande och rehabiliterande undervisning och vägledning kan ordnas för handikappade studerande. Syftet är att ge studerande som behöver specialstöd på grund av handikapp, sjukdom, fördröjd utveckling, rubbning i känslolivet eller annan orsak, färdigheter för yrkesutbildning, arbetsplacering och kontroll över sin livshantering.

Läroanstaltens studiehandledare ansvarar för studievägledningsverksamheten. Handledaren har lärarutbildning och har dessutom skaffat sig studiehandledarkompetens. Läroanstaltens samtliga lärare deltar i vägledningsverksamheten. De studerande och lärarna fungerar ofta som tutorer, vilket underlättar det praktiska vägledningsarbetet. Vägledningen ingår normalt som ett led i undervisningen, men de studerande har vid behov rätt till individuell handledning. Läroanstalterna erbjuder också de studerande grupp vägledning och väglednings- och rekryteringstjänster som stöder deras övergång till arbetslivet, samt följer upp de utexaminerades placering på arbetsmarknaden.

Studiehandledaren koordinerar vägledningen och fungerar som kontaktperson inom och utanför läroanstalten. Samarbetet med övriga läroanstalters studiehandledare på andra

stadiet betonas då de studerande får ökade möjligheter att inkludera studier från andra läroanstalter i det egna studieprogrammet.

Yrkesläroanstalternas karriär- och rekryteringstjänster utgör en del av deras vägledningsverksamhet. Syftet är att främja de studerandes övergång från utbildning till arbetslivet eller fortsatta studier. Sysselsättningen av utexaminerade från yrkesläroanstalter uppföljs systematiskt.

Grundläggande utbildning och gymnasieutbildning för vuxna

Den grundläggande utbildningen och gymnasieutbildningen för vuxna har till uppgift att ge vuxenstuderande en bred allmänbildande utbildning och möjlighet att komplettera av-

brutna studier. Undervisningens centrala syfte är att öka de studerandes färdigheter för livslångt lärande och därmed förbättra deras möjligheter till fortsatta studier.

Det centrala målet för studiehandledning av vuxna är att ge råd åt och vägleda de studerande vid uppgörandet av de personliga studieplanerna, utvecklandet av studietekniken och vid ämnesvalet. Med studiehandledning stöds också de studerande som fattar beslut om och väljer utbildning och levnadsbana. Studiehandledarna ansvarar för vägledningen av vuxna. Gruppledarna sköter om uppföljningen av sina egna grupper studier och om deras vägledning. Som vägledningsmetoder används individuell och smågruppshandledning samt webbaserad handledning, i synnerhet när handledningen gäller distansstuderande.

Yrkeshögskolor

Yrkeshögskolorna erbjuder studierådgivningstjänster för sökande till yrkeshögskolor och för redan inskrivna studerande som behöver rådgivning kring studier, praktik och yrkesvalsfrågor. I yrkeshögskolorna är målet att studiehandledarna erbjuder och ordnar vägledningen. Vid yrkeshögskolorna strävar man efter att erbjuda de studerande ett vägledningssystem som täcker hela studietiden, bl.a. i frågor som gäller studiernas planering och deras innehåll, karriärplanering och internationellt utbyte.

Karriär- och rekryteringstjänsterna har numera blivit en vedertagen del av de tjänster alla yrkeshögskolor erbjuder sina egna studerande och deras potentiella arbetsgivare.

■ Som en del av studie-
vägledningen bekantar sig
15-åringar med arbetslivet.

Universitet

Universiteten ordnar allmän studierådgivning för sina studerande och sökande. Rådgivningens arbetsformer varierar något vid olika universitet. I allmänhet har universiteten inrättat en studiebyrå för vägledning i frågor som gäller studier, praktik och det öppna universitetet. För studiesociala ärenden har universiteten oftast en separat studiestödsbyrå.

Fakulteter och/eller institutioner har i regel en studiesekreterare som ansvarar bl.a. för planeringen, koordineringen och utvecklingen av studierådgivningen för de studerande, redigeringen av studieguider och utbildningen av smågruppshandledare. Undervisningspersonalen och annan personal vid institutionerna ger ämnesspecifik rådgivning. För nya studerande ordnas dessutom vägledning i smågrupper (s.k. tutorgrupper) med syfte att göra dem förtrogna med universitetet och introducera dem till universitetsstudier.

Universitetens karriär- och rekryteringstjänsters två viktiga kundgrupper är studerande som snart skall utexamineras eller nyss har utexaminerats samt arbetsgivarna. Karriär- och rekryteringstjänsternas uppgift är att förbättra de studerandes möjligheter och beredskap att övergå till arbetsmarknaden samt att betjäna arbetsgivarna genom att erbjuda dem information och konkret hjälp för att hitta nya arbetstagare.

Universitetens karriär- och rekryteringstjänster erbjuder studerande som utexamineras mångsidiga tjänster, bl.a. information om karriärplanering, utbildning för arbetssökning, lediga arbetsplatser, arbetsgivarföretag och utbildning som syftar till komplettering av yrkeskompetensen. Högskolerådgivarna vid Arbetskraftsbyråerna i Finlands universitets- och högskolestäder samarbetar med sakkunniga i karriär- och rekryteringstjänsterna inom sitt eget område.

Arbetskraftsbyråernas VÄGLEDNINGSTJÄNSTER

Yrkesväglednings- och karriärplaneringstjänster

Arbetskraftsbyråernas yrkesväglednings- och karriärplaneringstjänster hjälper sina kunder att lösa problem i samband med yrkesval, yrkesutveckling och arbetskarriär. I vägledningsdiskussionerna mellan yrkesvalspsykologen och kunden analyseras kundens livssituation, intressen, förväntningar på arbetslivet, utbildningsbakgrund och arbetserfarenhet. I tjänsterna används vid behov psykologiska utvärderingsmetoder. Kundens lämplighet samt utbildnings- och arbetsalternativ kan utredas bl.a. med undersökningar om hälsotillstånd och arbetsförmåga, samt med utbildningsförsök och arbetsförsök. I den individuella vägledningen flyttas tyngdpunkten alltmer till vuxna kunder och efterfrågan på vägledningstjänster för vuxna har ökat mest under de senaste åren.

Utbildnings- och yrkesinformationstjänst

Den individuella rådgivningen och tjänsterna som stöder informationsanskaffningen vid arbetskraftsbyråernas utbildnings- och yrkesinformationstjänster är öppna för alla. I utbildningsrådgivarnas arbete är det speciellt viktigt att de har en omfattande kännedom om olika utbildningsalternativ. Utvecklandet av kundens kompetens bedöms i relation till utbildningsutbudet. Kunderna kan själv skaffa sig information om utbildningar, yrken och finansiering av studierna genom

att läsa (en del kan utlånas) publikationer som skaffats till byråns läsesal, och se på videoprogram om olika branscher och yrken eller genom att bekanta sig med de viktigaste webbaserade tjänsterna vid arbetsstationer för självbetjäning. Dessutom kan man få information om studier utomlands. Kunderna kan också delta i informativa gruppmöten som utbildningsrådgivarna ordnar. Utbildningsrådgivning får man också genom att ringa till det riksomfattande servicenumret, Utbildningslinjen.

Yrkesinriktad rehabilitering

Med arbetsförvaltningens yrkesinriktade rehabilitering avses tjänster som erbjuds handikappade personer. Till tjänsterna hör yrkesväglednings- och karriärplaneringstjänst, rådgivning för arbetsplacering och rehabilitering, undersökningar för utredning av hälsotillstånd och lämplighet samt expertkonsultationer, arbets- och utbildningsförsök, övriga stödåtgärder för arbetsplacering och arbetskraftspolitisk utbildning.

Med handikappade avses personer vars möjligheter att få lämpligt arbete, att behålla sitt arbete eller avancera i arbetet har avsevärt försvagats på grund av skada, sjukdom eller handikapp

De yrkesinriktade rehabiliteringstjänsterna sköts bl.a. av specialarbetskraftskonsulenter och yrkesvalspsykologer. Tjänsterna innehåller alltid individuell rådgivning och vägledning.

Arbetsförmedling

Arbetskraftsbyråns arbetsförmedling har till uppgift att hjälpa arbetssökande att få arbete som bäst lämpar sig för dem och hjälpa arbetsgivare att få kontakt med arbetstagare. Arbetsuppgifterna för arbetskraftskonsulenter i kundtjänst varierar beroende på om de arbetar vid infodiskar, vid jobbsökningscenter, i bastjänsten eller i så kallade fördjupade tjänster.

I bastjänsternas arbetssökningsintervjuer går arbetssökanden och arbetskraftskonsulenten igenom kundens arbetsönskemål, kompetens och de krav arbetsmarknaden ställer och bedömer kundens behov av tjänster. För arbetssökande ordnas också arbetssökningsträning i form av gruppverksamhet, som arbetskraftskonsulenterna och arbetskraftsvägledarna ansvarar för. Den arbetssökandes starka sidor och kompetens samt olika sätt att söka arbete går igenom vid träningen.

Servicecentralerna för arbetskraft betjänar kunder som är svårsysselsatta och varit länge arbetslösa. I servicecentralerna kundservice arbetar arbetskraftsvägledarna tillsammans med tjänstemän från kommunens socialbyrå och FPA.

Väglednings- och rådgivningsservice för invandrare

Alla arbetskraftsbyråer betjänar också invandrare som är fast bosatta i Finland. På de större arbetskraftsbyråerna arbetar internationella arbetskraftskonsulenter som har specialiserat sig på att betjäna invandrare.

Arbetslösa invandrare som är fast bosatta i Finland och som fått hemkommun har lagstadgad rätt till en integrationsplan och de tjänster som överenskommit i planen. Målet är att invandraren skaffar sig tillräckliga kunskaper i finska/svenska samt färdigheter som behövs för att bli sysselsatt, till exempel i yrkesförberedande utbildning och i yrkesutbildning.

Arbetskraftsbyrån kan också godkänna studier som syftar till grundskole-, gymnasie- eller yrkesexamen som en del av integrationsplanen. Högskolestudier och tilläggsstudier för komplettering av examen kan också under vissa förutsättningar inkluderas i integrationsplanen.

EURES – europeisk arbetsförmedling

De finländska arbetskraftsbyråerna deltar i Europeiska kommissionens EURES-arbetsförmedlingsnätverk som omfattar utom EU-länderna också Norge och Island. Nätverket erbjuder service i form av arbetsförmedling och därtill hörande information och rådgivning för arbetssökande som vill arbeta i ett annat land, samt arbetskraftsförmedling för arbetsgivare.

Elektroniska tjänster

SOM STÖDER VID VAL AV UTBILDNING OCH YRKE

UNDERVISNINGS- OCH ARBETSFÖRVALTNINGEN erbjuder utbildnings- och yrkesinformation på internet. Riksomfattande och lokala portaler underlättar informationssökningen från ett omfattande källmaterial och databanker. På internet finns dessutom redskap för karriärplanering som stöder vid val. Undervisningsministeriet och Utbildningsstyrelsen samt i praktiken nästan alla utbildningsanordnare har sina egna webbsidor med information om utbildning. Arbetsförvaltningens mångsidiga webbtjänster hittar du på arbetsministeriets webbsidor.

Elektroniska tjänster inom undervisningsförvaltningen

Studieinfo ■ <http://www.koulutusnetti.fi/>

Utbildningsstyrelsens Studieinfo erbjuder information om utbildning för unga och vuxna i gymnasier, yrkesläroanstalter, vuxenutbildningscentra, yrkeshögskolor, universitet, folkhögskolor, medborgar- och arbetarinstitut samt grundskolor.

Opintoluotsi ■ <http://www.opintoluotsi.fi/>

Undervisningsministeriets Opintoluotsi-tjänst för samman utbildningsuppgifter som finns på webben. Målet är att hjälpa medborgarna att hitta information om utbildning och ge en helhetsbild av utbudet i olika livssituationer. Tjänsten är avsedd för alla finländare och i Finland bosatta personer.

Aarresaari ■ <http://www.aarresaari.net/>

Aarresaari är ett nätverk för Finlands akademiska rekryteringstjänster. Till nätverket hör karriär- och rekryteringstjänsterna vid universitet och vetenskaps- och konsthögskolor. Aarresaari producerar tjänster för arbetsgivare, för det egna universitetet samt för studerande och nyutexaminerade. Samtidigt fungerar nätverket som brobyggare mellan studerande och arbetsgivare.

Jobstep ■ <http://www.jobstep.net>

Via Jobstep.net-studerantetjänster kan man söka information om yrkeshögskolestudier, karriärplanering, frågor i anslutning till arbetssökning, företagsamhet osv. Rekryteringstjänsten erbjuder karriärplanerings- och arbetssökningsutbildning och information om frågor i anslutning till arbetssökning. Via Jobstep.net-arbetsförmedlingstjänsten förmedlas arbetsplatser till studerande vid 30 yrkeshögskolor. Du kan bekanta dig med respektive yrkeshögskolas utbud på högskolans egna webbsidor.

OVI -

Ohjausta Virtuaalisesti ■ <http://optek.joensuu.fi/ovi/>

En nätbaserad väglednings- och utvärderingsmiljö för universitetsstudier som utvecklats i OVI-projektet. Miljön är avsedd för alla universitetsstuderande och personer som arbetar med studiehandledning.

Elektroniska tjänster inom arbetsförvaltningen

Arbetsministeriets webbsidor ■ <http://www.mol.fi/etusivu/index.html>

Arbetsministeriets webbsidor innehåller utom elektroniska tjänster för arbetssökning också information om arbetslivet och utbildning samt tjänster som hjälper att analysera den egna situationen och de egna målen och gör det sålunda lättare att fatta beslut.

*Tjänster för dem som söker sig till utbildning har sammanfattats på sidorna för utbildnings- och yrkesinformationstjänster. Från referensdatabasen för publikationer som används i utbildningsrådgivningen kan man söka publikationer om utbildning och arbetsliv i elektronisk form för läsning på skärmen. Den som planerar att utbilda sig kan också bekanta sig med *arbetskraftpolitisk utbildning som man kan söka till*. Till arbetskraftpolitisk utbildning kan man *söka elektroniskt*.*

AVO-programmet för yrkesval innehåller information om nästan 300 yrken och om utbildning som leder till olika yrken. Med hjälp av uppgifterna i programmet kan användaren analysera sina egna yrkesinriktade mål och jämföra i vilken mån olika yrken motsvarar dessa mål och var man kan utbilda sig till sådana yrken. *A-URA* är en karriärplaneringstjänst avsedd för vuxna, med syfte att hjälpa i analyseringen av livssituationen och planeringen av karriären steg för steg.

Ammattinetti (Yrkesinfo) erbjuder täckande information om arbetslivet inklusive beskrivningar av yrkesområden och yrken, intervjuer av experter, karriärbeskrivningar samt artiklar om arbetslivet och referensuppgifter om övrigt arbetslivsmaterial.

Arbetssökande kan söka arbetsplats på tjänsten *Lediga jobb*. *Platsvakt* förmedlar uppgifter om lämpliga arbetsplatser till

abbonnentens e-post. Man kan också elektroniskt anmäla sig som arbetssökande och sända sin egen arbetssökningsbeskrivning till *CV-netti*.

Europeiska elektroniska tjänster

EURES ■ <http://ec.europa.eu/eures>

EURES är Europeiska kommissionens portal för yrkesinriktad rörlighet. Portalen erbjuder information om såväl lediga arbetsplatser som arbete, boende och studier i olika länder i Europa.

PLOTEUS ■ <http://ec.europa.eu/ploteus>

PLOTEUS är Europeiska kommissionens portal som erbjuder information om utbildningsmöjligheter i Europa.

Tjänster som stöder

VÄGLEDNINGS- OCH RÅDGIVNINGSGÄRNET

Kompetenscentrum för vägledningsbranschen

Vid Jyväskylä universitet finns ett nationellt kompetenscentrum för vägledningsbranschen. Centrumet jämföras med en tvärvetenskaplig forskningsenhet och dess syfte är att samla och producera forskningsinformation till stöd för ordnandet av täckande livslånga vägledningstjänster. Målsättningen för kompetenscentrumet som arbetar i form av ett nätverk är också att utveckla utbildningen i branschen samt olika serviceformer och kvalitetssäkringen av dem i form av partnerskapsprojekt. Centrumet prioriterar följande funktionshelheter: att erbjuda vägledningstjänster för unga och vuxna, att förbättra tillgången till vägledning samt att utveckla olika sätt att organisera vägledningen.

Centrumet samlar vägledningsexpertis och stöder samarbetet mellan dem. Samarbetet fokuseras på de deltagande organisationernas interna, regionala, nationella och internationella utveckling. Dessutom producerar och upprätthåller centrumet forsknings- och andra databaser som samtliga deltagare kan använda. Kompetenscentrumets första mandatperiod sträcker sig från 2006 till 2011.

Centret för internationellt personutbyte CIMO

CIMO (Centre for International Mobility) främjar internationalisering av det finländska samhället inom utbildningen, arbetslivet och bland ungdomarna. I en internationell verksam-

hetsmiljö sprider CIMO information om finländsk utbildning och möjligheterna att delta i studentutbytes-, praktik- och ungdomsprogrammen i Finland.

CIMO bär det nationella ansvaret för det europeiska Euroguidance-nätverket. Centra som hör till nätet stöder med sina tjänster det internationella väglednings- och rådgivningsarbetet och främjar informationsutbytet som gäller god vägledningspraxis i Europa. Europeiska kommissionens PLOTE-US-portal upprätthålls av nätverket.

CIMOs tjänster för arbetskraftsbyråernas kundservicepersonal, läroanstaltnas elev- och studiehandledare samt enheterna för vägledarutbildning vid yrkeshögskolor och universitet är följande: webb- och rådgivningstjänster, produktion av publikationer, påbyggnadsutbildning, forskningsinformation om internationell rörlighet samt stöd till internationellt samarbete mellan professionella vägledare.

Maailmalle.net ■ <http://www.maailmalle.net>

Tjänsten som upprätthålls av CIMO är riktad till unga och personer som arbetar med unga. Den innehåller information om internationaliseringsmöjligheter i olika skeden av livet.

Discover Finland ■ <http://finland.cimo.fi>

Engelskspråkig tjänst riktad till utländska kunder erbjuder information om utbildning samt studentutbytes-, praktik- och ungdomsutbytesmöjligheterna i Finland.

Samarbete

PÅ VÄGLEDNINGSSOMRÅDET

CENTRALA STRATEGISKA MÅL i vägledningssamarbetet är att effektivisera vägledningstjänsterna som riktas både till unga och till vuxenbefolkningen.

Främjande av de ungas sysselsättning och utbildning ingår i målen för regeringens tväradministrativa sysselsättningsprogram. Med effektiviseringen av vägledningsverksamheten och det tväradministrativa samarbetet strävar man efter att förbygga utslagning och att stöda övergången från utbildning till arbetslivet.

Samarbetet mellan studievägledningen och arbetskraftstjänsterna inom undervisningsväsendet har främjats i tväradministrativa arbetsgrupper för vägledning som tillsatts av undervisningsministeriet. Den nuvarande arbetsgruppen har till uppgift bl.a. att stärka goda regionala verksamhetsmodeller och god praxis inom vägledningssamarbetet.

Samarbetet mellan undervisnings- och arbetsförvaltningen siktar också till att höja och utveckla kompetensnivån hos vuxenbefolkningen. Ett centralt strategiskt mål för arbetsförvaltningens tjänster är att vägleda de vuxna till utbildning. Med hjälp av Noste-programmet, som koordineras av undervisningsministeriet, (Kunskapslyftet) höjs de vuxnas utbildningsnivå. Vägledningen av långtidsarbetslösa har effektiviserats genom att grunda regionala servicecentrer. Undervisnings- och arbetsministeriet har i samarbete förberett åtgärdsförslag för

utveckling av informations- och rådgivningstjänster och vägledning av vuxenstudier under åren 2006-2008.

Omfattningen och djupet av det tväradministrativa vägledningssamarbetet varierar lokalt och regionalt. Huvudprincipen är att arbetskraftsbyråernas väglednings- och rådgivningstjänster kompletterar vid behov läroanstaltnas vägledningstjänster. Utbildningsrådgivarna inom yrkes- och utbildningsinformationsjänssten kan till exempel avtala med studiehandledarna inom deras verksamhetsområde om att informationsmöten ordnas vid läroanstaltna eller om att eleverna gör studiebesök hos arbetskraftsbyrån.

Läroanstaltna bär huvudansvaret för yrkesläroanstaltnas och yrkeshögskolornas karriär- och rekryteringstjänster. Arbetskraftsbyråerna har också en viktig roll både som läroanstaltnas samarbetspartner och genom att erbjuda tjänster till studerande som utexamineras.

Aktuella utmaningar

FÖR VÄGLEDNING

DEN NATIONELLA OCH DEN INTERNATIONELLA verksamhetsmiljön för vägledning ändras i allt snabbare takt. Levnads- och yrkesbanan får en individuellare prägel och alternativen blir fler, befolkningen åldras, kunskapskapitalet koncentreras till de stora städerna, arbetsmarknadens strukturella förändringar samt globaliseringen och den kulturella mångfalden innebär ständigt nya utmaningar för vägledningsområdet. För att kunna besvara utmaningarna måste de olika aktörerna samarbeta målmedvetet på det nationella, regionala och lokala planet.

Deltagandet i OECD:s utvärderingsprojekt för vägledning och nationella utvärderingar av vägledningen i början av 2000-talet producerade information om vägledningens och rådgivningens starka sidor, utvecklingsobjekt och utmaningar i Finland. Inkluderingen av vägledningen i läroplanerna i den grundläggande utbildningen och på andra stadiet samt vägledningens mångsidiga arbetsformer i läroanstalterna och Arbetskraftsbyråerna är exempel på det finländska vägledningssystemets starka sidor.

En stor utmaning i Finland, såsom i många andra EU-länder, är att utveckla medborgarnas karriärplaneringsfärdigheter, att öka tillgången på tjänster och att utveckla kvalitetssäkringssystemet för både karriärvägledningen och grund- och påbyggnadsutbildningen av professionella vägledare. Kraven på kostnadseffektivitet som sträcker sig till hela statsförvaltningen gäller också produktionen av vägledningstjänster. En utma-

ning är hur de nationella och regionala strategierna i anknäring till utveckling och produktion av vägledning fungerar i praktiken samt hur de producerade tjänsterna utvärderas.

Ett av målen för utvecklingsplanen för utbildning och forskning (2003-2008) är den sk. utbildningsgarantin som innebär att en studieplats för fortsatta studier efter grundskolan garanteras för hela åldersklassen. Till regeringens sysselsättningsprogram hör samhällsgarantin för unga. Dess mål är att förebygga de ungas arbetslöshet och utdragen arbetslöshet. Syftet med att ordna vägledningstjänster för unga är att stöda alla unga när de övergår till fortsatta studier eller till arbetslivet.

På högskolenivå har vägledningen inkluderats i den nya yrkeshögskole- och universitetslagstiftningen. Högskolorna är skyldiga att ordna undervisningen och studievägledningen så att studerande som studerar på heltid kan avlägga examen inom utsatt tid. En utmaning på högskolenivå, utom påskyndande av studierna, är ibrukttagandet av personliga studieplaner i en tvåstegs examensstruktur.

Att erbjuda och utveckla tjänster som riktas till vuxenbefolkningen i arbetsför ålder är en gemensam växande utmaning för undervisningsväsendet och arbetsförvaltningen. Målet är att medborgarna har före år 2008 tillgång till mångsidiga och kundorienterade informations- och rådgivningstjänster som täcker hela utbildningsutbudet. Dessutom skall samtliga läro-

anstalter och högskolor som ordnar vuxenutbildning arrangera vägledning som lämpar sig för vuxenstudier. Målen för utvecklingsarbetet är att tjänsterna skall vara lätta att använda och att nya verktyg och arbetssätt skapas i syfte att godta vuxenbefolkningens kompetens. Till målen hör också att vägledningens strategiska ställning stärks och att forskningsverksamheten kring vägledning intensifieras.

■ En del av
arbetskrafts-
konsulenterna
har specialiserat
sig på tjänster
för invandrare.

FINLAND I SIFFROR

Officiellt namn: Republiken Finland

Officiella språk: Finska (92 %), svenska (5,5 %)

Finland på finska: Suomi

Självständighetsdagen: 6 december

■ självständig republik sedan år 1917

■ huvudstad Helsingfors (folkmängd 560 000)

Folkmängd: 5,2 miljoner

Utlänningar i Finland: ca 108 300

Totalareal: 338 145 km²

■ 70 % skog

■ 10 % vatten

■ 187 888 sjöar, 5 100 forsar, 179 584 öar
och Europas största skärgård

Avstånd:

■ från nord till syd 1 160 km

■ från väst till öst 540 km

■ kustlinje 1 100 km

Klimat: Klara årstidsvariationer

(kalla vintrar och relativt varma somrar)

Lokal tid: +2 hrs GMT

Statsöverhuvud: President Tarja Halonen.

Riksdag: Enkammarriksdag med 200 medlemmar

■ nästa riksdagsval ordnas år 2007

Medlem i Europeiska unionen: Sedan år 1995

Religion: 83,8 % evangelisk-lutherska och
ca 1 % grekisk-ortodoxa.

Myntenhet: Euro (EUR, €)

BNP per capita: 27 020 USD (år 2003)

Källor:

Statistikcentralen (<http://www.stat.fi>)

Virtual Finland by the Ministry for Foreign Affairs

(<http://virtual.finland.fi>)

Redaktionen:

- Centret för internationellt personutbyte CIMO
- Pedagogiska forskningsinstitutet
- Utbildningsstyrelsen
- Undervisningsministeriet
- Arbetsministeriet

Layout: Satu Salmivalli

Bilder: Jouko Lehtola och Nauska

OPETUSMINISTERIÖ

Undervisningsministeriet

MINISTRY OF EDUCATION

Ministère de l'Éducation

UTBILDNINGSTYRELSEN

CIMO

Arbetsministeriet • PB 34 • 00023 Statsrådet • <http://www.mol.fi>

Undervisningsministeriet • PB 29 • 00023 Statsrådet • <http://www.minedu.fi>

Utbildningsstyrelsen • PB 380 • 00531 Helsingfors • <http://www.oph.fi>

CIMO • PB 343 • 00531 Helsingfors • <http://www.cimo.fi>

ISBN 951-805-112-7